

Pernilla Urbansson gick in i väggen:

"Jag valde att förändra livet"

Pernilla är 32 år. Men hon säger att livet började den där helgen i Örebro för tre år sedan. Hon tog sig till en studentkonferens för hörselskadade.

– När jag kom dit var det som om en sten föll från hjärtat. Hela livet hade jag spelat den som jag trodde andra förväntade sig att jag skulle vara. I dag är livet underbart: Jag vågar visa vem jag är – hela registret.

Text: Kristina Ackzén Foto: Per Daniels/Silja-Bild

DET HADE PÅGÅTT hela livet: ett utanförskap och en kamp för att undvika "blotta sig". I skolan ville hon till exempel inte använda hörapparaterna:

– Jag trodde att om jag blottade mig så skulle jag få kvitto på att jag inte duger, säger Pernilla Urbansson.

Det hela grundade sig i att hon inte fick det stöd och bemötande hon hade behövt. Ja, det blev en jobbig karusell för Pernillas del, innan hörselskadan över huvud taget kunde konstateras. Redan när hon som fyraåring år satt på trappan till huset och mamma ropade alldeles bakom ryggen på henne utan att få någon reaktion – anade föräldrarna oråd och tog med henne på kontroll. Hon hade stora polyper i näsan som opererades bort, men hörseltestet visade på normalhörsel.

När hon började skolan, svarade hon inte på de frågor som läraren ställde till henne. Läraren tog kontakt med föräldrarna och det blev besök på hörselvården. Men man kunde fortfarande inte konstatera någon hörselskada...

Detta fortsatte. Läraren märkte att Pernilla inte

hörde bra och tog upp det på nytt med föräldrarna.

– Jag upplevde det fruktansvärt att det pratades om mig, och jag såg frustrationen hos mina föräldrar, men visste inte vad det var frågan om.

Till slut krävde Pernillas föräldrar remiss till Linköpings hörselvård. När de kom dit konstaterades det direkt att Pernilla har en medfödd inneröreskada på båda öronen. Obotlig.

Ingen hörselskademedvetenhet

– Men ingen förklarade vad det innebar, och jag fick ingen hörselskademedvetenhet. Ingen informerade pedagogiskt för mina föräldrar, läraren eller klasskompisarna. De sa bara att "Pernilla ska ha två hörapparater och sitta långt fram i klassrummet", säger Pernilla.

Alltihopa växte till en traumatisk upplevelse:

– Det kändes som om man bara kastade på mig två apparater. Jag minns också hur mina föräldrar fick jaga runt efter mig hemma när det var dags för de regelbundna kontrollerna. Och jag kommer ihåg

Blå torget, en samlingspunkt på Västanviks folkhögskola.

audionomen som satt utanför buren där jag testades – hur hon skakade på huvudet och antecknade. Jag hade känslan att "det är något fel på mig."

Missade tisdlandet och tasslandet

Pernilla kände aldrig någon samhörighet med övriga i klassen. Ofta förekommer det ju tassel och tass i klassrummet; sådant kunde hon aldrig uppfatta eller hänga med på. De andra visste inte heller varför hon alltid skulle sitta längst fram. I mellanstadiet fick hon dessutom en klassföreståndare med ett rejält skägg, och hans röst försvann för henne.

Pernilla beskriver vad som sedan hände med henne: – När man upplever något som traumatiskt, trycker man ner det. Men då stannar det kvar. Och växer så att det blir värre och värre.

Hon sökte sig till idrottsvärlden.

– Idrotten ställde inte lika höga krav på hörseln som skolan; man kunde prestera genom att vara fysiskt aktiv.

Under låg- och mellanstadietiden höll hon på med

olika bollsporter: volleyboll, innebandy, fotboll...

När hon började högstadiet fick hon pendla från byn Läckby där familjen bodde, en och en halv mil in till Kalmar. På högstadieskolan fick Pernilla en speciell "hörsellärare" som skulle stödja henne i språk, men det gick snett: Det gick till så att han kom in i klassrummet för att hämta henne när de skulle ha ett pass – och det fick henne att känna sig udda. Samtidigt stämde inte personkemin mellan dem: Hon vägrade helt enkelt att följa med honom.

– Det var ytterligare en traumatisk upplevelse, säger hon.

Vid den här tiden fokuserade hon allt mer på idrotten; nu var det fotboll som gällde.

Umgicks inte som "vanliga" tonåringar

– Jag umgicks egentligen inte som vanliga tonåringar gör: Var inte ute och såg filmer och gick på diskon... Missade pubertetsnacket som tjejerna brukar ha.

Men hon klarade skolan och gick ut gymnasiet. Jobbade på mejeri med hög ljudnivå något år, men

Porträtt / Pernilla Urbansson

Alder: 32.

Bor: I lägenhet på studenthem som tillhör Västanviks folkhögskola, Leksand.

Sysselsättning: Går andra terminen på en nystartad utbildning i teckenspråk för hörselskadade på Västanviks folkhögskola.

Har gjort tidigare: Spelat fotboll i landslaget.

Fritidsintressen: Vänner, motion, friluftsliv.

Framtidsmål: Att gå programmet Socialt arbete (3,5 år) på högskolan i Kalmar.

I lägenheten på studenthemmet.

”Herre gud, det är ju det här jag har längtat efter i hela mitt liv – att känna samhörighet med andra.”

sen valde hon att gå idrottsledarutbildning på en folkhögskola utanför Stockholm. Det var ett strategiskt val:

– Jag ville satsa på fotbollen och det är lättare att bli upptäckt i Stockholm.

Hon sökte sig till den klubb i Tyresö där dåvarande förbundskaptenen för landslaget var tränare och gick efter ett par år ut som idrottsledare med högsta betyg.

”Katastrof när det inte gick som jag tänkt”

Men hon började få signaler från omgivningen.

– Jag fick problem med mitt temperament. Jag fick vansinnesutbrott under träningar och matcher... Inte på andra, utan på mig själv. Idrotten var på liv och död; när det inte gick som jag tänkte var det en katastrof. Jag hade ingen självkänsla. I stället överlevde jag genom att försöka bli bättre och bättre, och på så sätt få självförtroende.

Hon fick kommentarer från klubbkamraterna, att det här inte var riktigt bra.

Ryktet att hon var duktig spred sig i alla fall. En dag blev hon uppringd från fotbollsklubben i Västerås, de var nyblivna svenska mästare och ville ha henne dit! Pernilla flyttade till Västerås. Under fem år bodde hon där, spelade fotboll flera gånger i veckan och jobbade

som elevassistent för utvecklingsstörda ungdomar.

Hon var med i landslaget och tog en landskampseger. Hemma i klubben var hon festfixaren som ofta blev kvällens frontfigur... Men under de långa bussresorna till matcherna, satt hon alltid för sig själv; motorljudet dränkte rösterna – och hon vidkändes fortfarande inte att hon var hörselskadad; det berättade hon inte.

Gå in i väggen blev vändningen

Men så kom vändningen – när hon gick in i väggen.

– 1996 skadade jag knät svårt och fick operera mig. Jag förstod att jag inte skulle kunna komma tillbaka till samma nivå som innan. Då fick jag mig en rejäl knäck. Samtidigt var det tungt på jobbet; det var svårt att höra vad de utvecklingsstörda ungdomarna sa. Jag tog kontakt med hörselvården i Västerås och träffade en läkare som i stort sett sa: ”På med hörapparaterna. Hej då.” Och det blev ytterligare en knäck, säger Pernilla.

– Livet förlorade sin mening. Till slut stod jag inför ett val: Jag hade två vägar att gå. Antingen stanna kvar i situationen och se hindren. Eller bryta mönstret; förändra mitt liv och se möjligheterna. Och det var den senare vägen jag valde.

Pernilla flyttade hem till föräldrarna i Läckeby. Var riktigt deprimerad. Hon tog kontakt med hörselvården i Kalmar.

– Jag fick ett underbart bemötande av hörselkonsulents Asta Daleén där. Hon sa allt det jag tänkt och känt – utan att jag behövde säga någonting.

Hörselkonsulents sa också att: ”Jaha då har du väl varit målvakt? De har ju överblick över planen och är inte så beroende av alla rop på planen som övriga spelare är.” Och det stämde.

Ny identitet och medvetenhet

Nu började sökandet efter en ny identitet, som inbegrep medvetenheten om hörselskadan och vad den innebär.

– Jag började forska: Bland annat läste jag böcker där hörselskadade barn skrivit ner sina skolerfarenheter; det var precis som om jag skrivit det själv! Jag sökte information på internet och gick med i Nätverket för hörselskadade. Sen läste jag på nätet att det skulle vara en studentkonferens i Örebro. Jag sände ett mejl och frågade om det gick bra att komma.

Det gjorde det. Fast när det var dags att åka var Pernilla väldigt nervös. Hon var på väg att backa ur, men hennes pappa stod med bilen utanför lägenheten som hon bodde i då, i Kalmar, och väntade på att skjutsa henne till tåget...

– Konferensen pågick från fredag till söndag och alla deltagare bodde på samma hotell. På fredagskvällen presenterade vi oss för varandra och gick ut och åt tillsammans. Jag har aldrig varit förtjust i stora grupper, och kände mig lite osäker, men vi umgicks ju på lika villkor! På lördagen var det konferens. När jag kom in i lokalen var det möblerat på ett särskilt sätt, det fanns mikrofoner på varje

bord och tolkar! Det hade jag aldrig varit med om, och jag visste inte hur hjälpmedlen fungerade... Men gud så fantastiskt!

Pernilla kände sig snart mer bekväm med situationen och gruppen.

– Jag tänkte: Herregud, det är ju det här jag har längtat efter hela mitt liv – att känna samhörighet med andra!

På kvällen gick de ut på en pub och när hon såg hur flera runt henne började kommunicera obehindrat på teckenspråk – ostörda av musiken, blev hon fascinerad.

På hemresan och veckan efter konferensen smälte hon intrycken och tänkte att ”det här är det bästa jag har upplevt i hela mitt liv”.

En andra chans på rätt villkor

– Jag gick på små moln lång tid efteråt. Jag hade hittat hem. Där, i Örebro, började mitt liv. Det känns som att ha fått en andra chans i livet – på rätt villkor.

Nu har hon läst teckenspråk på Lernia Hadar i Sundsvall ett år, och direkt efter det började hon i höstas på en ny teckenspråkslinje – för hörselskadade – på Västanviks folkhögskola i Leksand. Under tiden har hon också kunnat ventilera de upplevelser hon haft tidigare i livet med andra hörselskadade.

– Jag har fått bekräftelse på att jag duger som den jag är.

Hon vill gärna dela med sig av sina upplevelser och vara en förebild för hörselskadade barn och ungdomar. Därför har hon föreläst på Riksgymnasiet i Örebro, och förra våren på Unga Hörselskadades konferens i Halmstad. Hon passade även på att prata med eleverna när hon praktiserade i en hörselklass på Kristinaskolan i Härnösand.

– Många barn vill inte använda sina hörapparater. En kille på tio år kom fram till mig efter att jag pratat med klassen, och sa: ”Pernilla, jag lovar att jag ska börja använda mina hörapparater nu.” När man ser reaktionerna hos barnen, förstår man hur viktigt det är med vuxna förebilder.

Fast hon har ett viktigt budskap:

– Det är aldrig för sent. Man kan göra ett val och förändra sitt liv. Det är inte lätt, och det krävs mycket tålamod, men det är viktigt att inte fastna i tankar om att man inte fick rätt bemötande tidigare i livet. Det är modigt att be om hjälp, om man behöver det. ☺

HRFs förmåner för medlemmar

Detta är några av de rabatter och förmåner du har som HRF-medlem.

• HRF har ett ramavtal med Dialect AB gällande GSM-mobiltelefoner med tillbehör, telefoner, headsets, faxar och växlar. Dialekt är en detaljhandelskedja inom telefoniområdet med för närvarande 107 butiker runt om i Sverige. Medlemmar i HRF får storkundspris genom att visa upp HRFs medlemskort. Information om priser och närmaste butik kan fås via telefon 020-42 02 02 eller www.dialect.se

• HRF har ett rabattavtal med Silja Line på resor till Åland, Finland och Estland som medlemmar kan utnyttja, både privat och för konferensresor. På privatresor erhåller HRF-medlemmar ett så kallat stamgästpris. På konferensresor är rabatten 10 procent (ej i svit). Mer information kan fås på HRFs hemsida www.hrf.se eller Silja Line 08-22 21 40.

• HRF-medlemmar som skaffar ett Statoilkort får rabatt på varje liter bensin. Dessutom går ytterligare två öre per liter till HRFs forskningsfond. Kontakta Statoils kundcenter 08-429 63 00. Under det första året är rabatten 18 öre per liter, därefter blir rabatten individuell och kan variera mellan 6-25 öre beroende på antal tankade liter. Till exempel får den som tankar minst 1200 liter 14 öre, och tankar man 500-1199 liter blir rabatten 9 öre.

• HRF har avtal med Scandic Hotell. Rabatt utgår med mellan 8 och 12 procent beroende på hotell. För att kunna utnyttja rabatten måste kundnummer D 35 911 8544 uppges eller anges att bokningen gäller HRF och gäller såväl medlemmars privata arrangemang som HRF-arrangemang. Vill du veta mer? Titta på www.hrf.se eller ring till HRFs förbundskansli 08-457 55 00.

• Många av HRFs lokalföreningar har egna rabattavtal. Kontrollera med din förening!